

Deinstitucionalizācija: no idejas līdz īstenošanai

Labklājības ministrijas apkārtraksts / Nr. 1:2017 / 2017. gada 29. maijs

Šodien Latvijā 115 pašvaldībās notiek aktīvs darbs, lai Eiropas Savienības līdzfinansēto deinstitucionalizācijas projektu ietvaros radītu mūsdienīgus pakalpojumus bērniem, kas palikuši bez vecāku aprūpes, bērniem ar funkcionāliem traucējumiem un pieaugušiem cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem.

Tomēr pati deinstitucionalizācijas ideja un izpratne par cilvēku tiesībām, vajadzībām un iespējām Latvijas sabiedrībā ir dzimusi jau sen, pēdējo divdesmit gadu laikā iesakņojusies un mērķtiecīgi attīstīta. Tā ir Latvijas audžuģimeņu kustība un aizbildņi, kas šodien rūpējas kopumā par teju 6000 bērniem un palīdz viņiem nenonākt institūcijās. Tie ir adoptētāji, kas bērnu pieņem ģimenē un audzina kā savu - kopumā 2016.gada laikā adoptēti 246 bērni. Tās ir nevalstiskās organizācijas un pašvaldības, kas radījušas dienas centrus vairāk nekā 1000 personām un grupu dzīvokļus 240 personām vai kā citādi palīdzējušas cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem nezaudēt iespēju būt noteicējiem par savu dzīvi un bērniem ar invaliditāti jau no mazotnes iekļauties sabiedrībā. Tā ir valsts, kas mainījusi un pielāgojusi normatīvo regulējumu un pievienojusies starptautiskām cilvēktiesību konvencijām.

Pašlaik Latvijai pieejamais ES finansējums ļaus spert būtisku soli uz priekšu un censties mūsdienīgu pakalpojumu pieejamību nodrošināt cilvēkiem visā Latvijā.

Lai tas izdotos, svarīga ir kopīga izpratne un sadarbība starp likumdevēju, valsts pārvaldes iestādēm, pašvaldībām, nevalstiskajām organizācijām, pakalpojumu sniedzējiem, kam katram ir sava atbildība, loma un īpašās zināšanas. Tāpēc turpmāk regulāri gatavosim apkārtrakstu Jums – mūsu galvenajiem sadarbības partneriem, domu biedriem un kritiķiem. Te informēsim par progresu, aktualitātēm un iespējām līdzdarboties, kā arī atbildēsīm uz Jūsu jautājumiem.

Vēlot mums visiem izdošanos,

Līga Āboliņa

Labklājības ministrijas valsts sekretāra vietniece

Uzdod savu jautājumu te: <https://goo.gl/forms/WVCLBxaUZ1stn63E3>

Lai apkārtrakstu veidotu pēc iespējas interesantu un noderīgu, priecāsimies saņemt Jūsu jautājumus par deinstitucionalizācijas projektu gaitu, saturu un būtību. Atbildes ietversim nākamajos apkārtraksta numuros.

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA
Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

Kā notiek DI projektu īstenošana Latvijā

DI projektus Latvijā īsteno pieci plānošanas reģioni sadarbībā ar 115 pašvaldībām, savukārt Labklājības ministrija koordinē un pārrauga to gaitu un nodrošina nepieciešamā normatīvā regulējuma izstrādi.

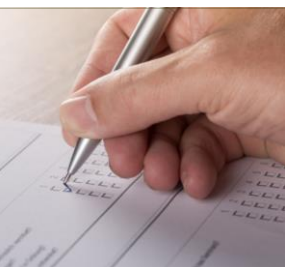
Sarunas par pašvaldību līdzdalības nosacījumiem noritēja no 2015. gada vidus līdz pat 2016. gada pēdējām dienām, kad projektam pievienojās pēdējā pašvaldībā. Kopumā ES līdzfinansētus pakalpojumus neveidos četras pašvaldības – Rīga un Ciblas, Līvānu un Jaunjelgavas novads.

Plašāku informāciju par deinstitutionalizācijas projektiem iespējams atrast LM interneta vietnē: <http://www.lm.gov.lv/text/3516>

Kamēr jaunā, vienotā valsts iestāžu vietne top, šajā īsto sadaļu palīdzēs atrast baneris lapas centrā:

Sabiedrībā balstīti
sociālie pakalpojumi
un deinstitutionalizācija

Noslēgumam tuvojas DI mērķa grupu vajadzību izvērtējums

Lai pašvaldības varētu plānot, kādus jaunus sabiedrībā balstītus pakalpojumus tām jārada un kur tie jāizvieto, DI projektu pirmajā posmā plānošanas reģionu algoti neatkarīgi eksperti izvērtēja katra individuālā DI mērķa grupu cilvēka vajadzības.

Kopumā līdz 19. maijam izvērtējumi ir veikti 1879 pilngadīgiem cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem, 1785 bērniem ar funkcionāliem traucējumiem, kas dzīvo ģimenēs, un 1128 aprūpes institūcijās esošiem bērniem. Iegūtos rezultātus plānošanas reģioni izmantos tālākam darbam ar pašvaldībām DI plānu izstrādei.

Uzsākta institūciju reorganizācijas plānu izstrāde

Tā kā DI projekta rezultātā paredzēts pilnībā mainīt veidu, kā Latvijā rūpēsimies par bērniem, kas palikuši bez vecāku aprūpes, šobrīd plānošanas reģioni izstrādā reorganizācijas plānus visām bērnu ilgstošās aprūpes iestādēm (bērnu namiem).

Plāni nepieciešami, lai:

- Izvērtētu ēku infrastruktūru un lemtu par tālāko izmantošanu;
- Detalizēti plānotu reorganizēšanas gaitu;
- Plānotu šo institūciju darbinieku kompetenču tālāko izmantošanu.

Plānu izstrāde pašlaik ir uzsākta četros reģionos, tos izstrādās:

- Kurzemes plānošanas reģionā – SIA "AC Konsultācijas"
- Latgales plānošanas reģionā turpinās iepirkums
- Rīgas plānošanas reģionā – SIA "Civitta Latvija", UAB "Civitta", Viļņas Ķedimīna Tehniskā universitāte
- Vidzemes plānošanas reģionā – SIA "Dynamic University"
- Zemgales plānošanas reģionā – SIA "AC Konsultācijas"

Labklājības ministrija

NACIONĀLAIS
ATTĪSTĪBAS
PLĀNS 2020

EIROPAS SAVIENĪBA

Eiropas Savienības
struktūrfondi un
Kohēzijas fonds

Uzsākta DI plānu izstrāde

Lai nodrošinātu iespējami plašu pakalpojumu pieejamību, kā arī izvairītos no pakalpojumu dublēšanas blakus teritorijās, pašvaldības jaunos DI projekta pakalpojumus veidos saskaņā ar DI plāniem. Plāniem ir jābūt izstrādātiem un saskaņotiem LM Sociālo pakalpojumu attīstības padomē līdz šī gada beigām.

Pašlaik darbu pie DI plānu izstrādes ir uzsākuši četri plānošanas reģioni.

DI plānus izstrādās:

- Kurzemes plānošanas reģionā – SIA "Safege Baltija"
- Latgales plānošanas reģionā turpinās iepirkums
- Rīgas plānošanas reģionā – SIA "Civitta Latvija", UAB "Civitta", Viļņas Ģedimina Tehniskā universitāte
- Vidzemes plānošanas reģionā – SIA "Dynamic University"
- Zemgales plānošanas reģionā – SIA "KPMG Baltics"

DI pakalpojumi, ko pašvaldības uzsāk sniegt jau tagad

Paralēli lielajam plānošanas darbam ir pakalpojumi, kurus no Eiropas Sociālā fonda līdzekļiem pašvaldības sāk nodrošināt jau pašlaik:

- 15 bērniem pašvaldības ir sākušas sniegt aprūpes pakalpojumu mājās. Pakalpojums pieejams mazākajiem bērniem (līdz 4 gadu vecumam ieskaitot), kam noteikta ir invaliditāte un saskaņā ar VDEĀVK atzinumu ir nepieciešama īpaša kopšana, un kuru vecāki mājās vai strādā. Tā ietvaros līdz pat 50 stundām nedēļā pašvaldības speciālisti nodrošinās bērna aprūpi un uzraudzību, spēju attīstību un brīvā laika saturīgu pavadīšanu.
- 24 bērnu vecākiem pašvaldības sniedz "atelpas brīža" pakalpojumus. Tās ir 30 diennaktis gadā, kad par bērnu pilnībā un bez maksas parūpēsies pakalpojumu sniedzēju speciālisti. Atelpas brīdi var izmantot ģimenes, kuru bērns ir līdz 17 gadus (ieskaitot) vecs un kuram ir piešķirta invaliditāte un saskaņā ar VDEĀKV atzinumu ir nepieciešama īpaša kopšana.
- 3 cilvēkiem ar garīga rakstura traucējumiem ir nodrošināti dienas aprūpes centra pakalpojumi.

Komunikācijas kampaņa – sabiedrības izpratnei un iesaistei

Deinstitutionalizācijas procesā būtiska loma ir līdzcilvēku izpratnei, atbalstam un arī rīcībai. Tāpēc Labklājības ministrija sadarbībā ar pieciem Latvijas plānošanas reģioniem rīkos komunikācijas kampaņu. Tajā paredzēts plašs aktivitāšu loks – sociālās reklāmas plašsaziņas līdzekļos, publiski pasākumi, interaktīvi iesaistoši pasākumi un informatīvu materiālu izgatavošana.

Lai izvēlētos uzņēmumu, kas īstenos kampaņu, šī gada 15.februārī Labklājības ministrija izsludināja metu konkursu un pašlaik tiek vērtēti pretendentu iesniegtie piedāvājumi. Savukārt darbs pie kampaņas īstenošanas sāksies vasaras otrā pusē.